

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Tereza Malíková

Název práce: Vybrané památky pozdně gotické sakrální architektury jižní Moravy
v uměleckohistorických souvislostech

Oponent práce: Kateřina Horníčková

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Magisterská diplomová práce Terezy Malíkové si klade za cíl uvést kostel sv. Wolfganga v Hnanicích do kontextu pozdně středověké architektury a stylově blízkých staveb v regionu. Autorka takto zvoleným tématem navazuje na svoji bakalářskou práci o hnanickém kostele (anotace avizuje, že se bude zabývat „historií, architekturou a souvislostmi pozdně gotického poutního kostela v Hnanicích u Znojma“, což v případě dějin stavby ale neodpovídá obsahu práce). Autorka vybrané stavby důkladně popisuje, ovšem občas bez vztahu k úkolu, který si zvolila. V popisech se zabíhá do částí, které nemají roli ve srovnání (barokní kruchta v Eggenburku) a není jasné, proč v popisech vůbec figurují – v každém případě znejasňují argumentační linii textu.

Ze zvoleného úkolu vyplývá, že práce je metodicky ukotvena ve formální analýze a srovnání architektonických a stavebních prvků. Autorka omezila srovnání většinou na portály a kruchty, ale nikde nedefinuje, proč si zvolila právě tyto prvky, a nikoliv třeba dispozice staveb. Zřejmě z tohoto důvodu nepovažuje za nutné uvádět půdorysy a hmotové vztahy staveb, což ale čtenáře značně omezuje.

Práce slibuje zasazení hnanické stavby do kontextu staveb jí blízkých, nicméně práce je již v rovině výběru srovnávacího materiálu nepřesvědčivá. Nemá např. jasné, proč byly vybrány právě tyto stavby? Jde o velmi různorodé architektury, jak co se týká funkce (farní městské i vesnické, poutní i nejisté funkce) a dispozice, tak datace a kvality výzdoby. Autorka posudku se může jen domnívat, že kritérium výběru byla předchozí srovnání hnanické stavby ve starších zpracováních. Pokud je tomu skutečně tak, pak ale zásadně chybí srovnání s vídeňským dómem, který je uváděn jako inspirační stavba hnanického kostela více autory (zejména J. Křížem v jeho diplomové práci, která se přímo tímto problémem zabývá, viz dále). Autorka s tvrzením jejích předchůdců o vídeňské inspiraci zcela souhlasí a svůj závěr omezuje v podstatě na jeho potvrzení bez dalšího přínosu k diskuzi. Obhazuje je poněkud mělkým tvrzením o „čilém kontaktu (a větší propojenosti) důležitých center“ ve středověku. Točí se přitom argumentačně v kruhu: „Srovnání slohových souvislostí ...staveb a hledání možných cest, jimiž vlivy proudily, ukazuje důležitost kamenických hutí.“

Proč tedy nebylo přistoupeno ke srovnání s vídeňským centrem, je-li takto zásadní? Autorka posudku se domnívá, že je to více či méně vědomá reakce na již zmíněnou práci J. Kříže, v níž se autor stylovými paralelami hnanického kostela zabývá a jejíž vznik se částečně s navrhovanou prací překryl. Autorka posudku chápe, že tato situace byla pro diplomantku složitou výzvou, nicméně pokud již k ní dojde, je třeba na tuto situaci reagovat buď změnou zadání, nebo vyrovnáním se novými poznatky práce. K tomu ovšem v tomto případě nedošlo. Namísto toho autorka přistoupila k interpretaci formální příbuznosti staveb, jejichž míru podobnosti ani adekvátnost srovnání si ale neproblematizuje a diskuzi s předchozími názory tím pádem ani nerozvíjí ani dále neposunuje (viz např. otázka míry parlérovského vlivu na hnanické portály), dosti instrumentálně. Snaží se je vysvětlit skrze kontakty a cesty, obchodní i poutní, ovšem dosti abstraktně. Tato část trpí povrchností a chybí jí přesvědčivost.

Ačkoliv je jazyková úroveň práce obecně slušná, práci lze vytknout nepřesné, někdy banální formulace: „(u Krista) sále zůstává zachována zjevná maskulinita“, „lidé ...se přesouvali na různá místa“, „knížecí farnosti, které sloužily jako hospodářsky významné dopravní uzly“, „rakouské a moravské Podunaj(?) bylo hutí při dómu sv. Štěpána logicky nejvíce ovlivněno, neboť spadalo do okolí vlivné Vídně“, „přesuny kameníků..nejdou zcela neobvyklá novinka“, „všeobecně tyto cesty měly komunikační charakter“. Chyba v ikonografickém určení hnanického portálu už jen snůšku nepřesností završí: ďábel či anděl si neodvádějí lotry, ale jejich duše.

Na závěr mám pocit, že autorčino soustředění se na formální aspekty ponechává stranou jeden zásadní společný jmenovatel staveb, a tím je náboženská funkce. Byly stavěny v kontextu odpovědi na výzvu husitství, které pro katolické oblasti představovalo hrozbu i výzvu zároveň. V tomto směru je možné nahlížet intenzivní pozdně středověkou stavební činnost v katolických krajích, zrod poutních míst a kultů, dobovou aktivitu řádů i významných katolických osobností z řad šlechty i vysokého duchovenstva jako společnou snahu o podporu obnovy a zintenzivnění náboženského života v katolických oblastech země. Vzestup poutních míst, jako je Maria Laach, Mariazell (proč nebylo do úvah zahrnuto?), poutní mariánský kostel v blízkosti Retzu, ad., poustevna, růst kultu sv. Wolfganga i mariánského kultu i velkolepé obnovy staveb lze připsat právě náboženské horlivosti katolické strany v důsledku husitských válek, tím spíše, že mnohé z nich byly husity ohroženy či přímo poničeny. S přihlédnutím k těmto výtkám práci vracím k dopracování. Doporučuji práci kriticky přečíst, kriticky se vyrovnat s prací J. Kříže, doplnit srovnání s Vídní i kritéria výběru srovnávacího materiálu a vynechat neobratné formulace. Práci nedoporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: Nevyhověla

.....
Podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 6.6.2023

Stupeň klasifikace:	Výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------